

Załącznik nr 3

do Uchwały Nr 2/2017

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

WZÓR

RAPORT Z WIZYTACJI **(powtórna ocena programowa - profil)**

z dnia 12 stycznia 2017 r.

dokonanej w dniach/ w dniu 11 czerwca 2018 na kierunku filologia

prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów I stopnia

obszar kształcenia

o profilu praktycznym realizowanych w formie stacjonarnej

na/w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu

nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej² oraz uczelni

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Lucyna Rotter członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Wojciech Kalaga

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr /2016 Prezydium PKA z dnia 28 kwietnia 2016.

(należy wymienić wszystkie zastrzeżenia i zarzuty stanowiące podstawę ustalenia oceny wydanej wskazaną Uchwałą, oraz podać ich uzasadnienie)

Warunkową ocenę programową uzasadniają zastrzeżenia dotyczące:

1. Koncepcji i programu kształcenia umożliwiających osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia,
2. Liczby i jakości kadry dydaktycznej,
3. Infrastruktury dydaktycznej,
4. Skuteczności działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ad. 1.

Tylko część elementów określających misję można odnaleźć w koncepcji kształcenia – jest ono dopiero na początku dostosowywania do wymogów kształcenia o profilu praktycznym, zaś zaangażowanie Uczelni w realizację celu strategicznego związanego z działalnością publikacyjną jest niewielkie. Idea kształcenia językowego na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego jest słuszna, jednak dotychczasowa realizacja nie uwzględnia aktywnego zaangażowania interesariuszy zewnętrznych. Brak przyporządkowania efektów kształcenia na kierunku filologia do dyscyplin naukowych. Program kształcenia zawiera stosunkowo wiele treści z zakresu nauk społecznych, które nie korespondują z efektami kształcenia sformułowanymi w zakresie nauk humanistycznych. Zdecydowanie za mało jest zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, które odbywałyby się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem; zbyt mała jest liczba godzin praktyk dla specjalizacji innych, niż przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela. Formy prowadzenia zajęć przyjęte na ocenianym kierunku są dostatecznie zróżnicowane w zakresie kształcenia filologicznego, nie uwzględniają jednak potrzeb uprzątnienia. W przypadku profilu praktycznego większy nacisk powinien być położony na realizację zajęć w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej. Wymaga to także od studentów większego, niż zakładany, poziomu wiedzy i rozumienia mechanizmów biznesowych, bowiem wówczas można posługiwać się językiem obcym we właściwym kontekście merytorycznym. W zakresie przedmiotów z zarządzania i finansów niektóre efekty kształcenia są wadliwe, bowiem nie zakładają zdobycia wiedzy i umiejętności merytorycznych, a jedynie językowych. Efekty kształcenia oraz proces ich weryfikacji należy uprościć i dostosować do warunków kształcenia o profilu praktycznym. Należy poprawić system weryfikacji efektów kształcenia, który teraz obejmuje swoim zasięgiem kształcenie językowe, a brak jest w nim weryfikacji uzyskiwania umiejętności i kompetencji o charakterze biznesowym. Dotychczasowa weryfikacja (np. prace etapowe, dyplomowe) sprzyja jedynie odtwarzaniu wiedzy, nie motywują do autorskich rozwiązań problemów, czy umiejętności krytycznego podejścia do zastanych rozwiązań. Nie przygotowano procedury związanej z identyfikacją i potwierdzaniem efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów.

Ad. 2.

Uczelnia spełnia wymagania ilościowe dotyczące minimum kadrowego. W przeważającej liczbie przypadków również kompetencje nauczycieli i ich dorobek, odpowiadają zakresowi i rodzajowi efektów kształcenia przypisanych zajęciom. Zastrzeżenia budzą kompetencje nauczycieli prowadzących zajęcia z przedmiotów z obszaru nauk społecznych (ekonomicznych/biznesowych), których doświadczenia zawodowe nie odpowiadają efektom kształcenia, które powinny być realizowane w trakcie zajęć dydaktycznych. Nauczyciele ci posiadają kompetencje związane kształceniem filologicznym, a nie z menadżerskim. Także w przypadku przedmiotów lingwistycznych, zdarza się, że zajęcia językoznawcze prowadzone są przez osoby z przygotowaniem literaturoznawczym.

Ad. 3.

Liczba i powierzchnia sal dydaktycznych oraz ich wyposażenie są wystraczające do potrzeb kształcenia na kierunku filologicznym o profilu ogólnoakademickim, jednakże tylko częściowo uwzględniają potrzeby profilu praktycznego. Jednostka zapewnia sale do zajęć na poziomie podstawowym, ale brak jest wyspecjalizowanych laboratoriów oraz profesjonalnego sprzętu do tłumaczeń, co nie pozwala uznać, że baza dostosowana jest do potrzeb kształcenia związanego z praktycznym przygotowaniem do zawodu. Biblioteka nie jest wyposażona w konieczną literaturę - brak w niej jednej trzeciej pozycji bibliograficznych zalecanych jako literatura obowiązkowa. Brak także specjalistycznych czasopism.

Ad. 4.

W wyniku dokonanej analizy można stwierdzić, iż mając na uwadze politykę jakości na ocenianym kierunku studiów wdrażany jest system umożliwiający monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia. System został formalnie opracowany i podjęto decyzję o jego wdrożeniu, jednak żeby mógł w pełni spełniać swą rolę niezbędne jest podjęcie lub intensyfikacja działań w celu jego faktycznego wprowadzenia w życie, w sposób gwarantujący jego efektywność.

Ocena mechanizmów i rezultatów funkcjonowania systemu pokazuje, iż zakres działań doskonalących jakość jest niewielki, zaś świadomość studentów i pracowników, co do jego funkcjonowania jest niewielka - nie uczestniczą oni dostatecznie, jako interesariusze wewnętrzni, w działaniach pro jakościowych. Podobnie jest w przypadku interesariuszy zewnętrznych, którzy nie są

wykorzystywani do dostosowania i weryfikacji efektów kształcenia dla potrzeb rynku pracy w systematyczny i dokumentowany sposób. Nie jest wykorzystywany monitoring losów absolwentów. Faktycznie wdrożony system umożliwi rzeczywisty monitoring jakości kształcenia i w większym stopniu niż dotychczas powinien przyczynić się do podejmowania działań doskonalących proces kształcenia.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

Ad. 1. Koncepcja i program kształcenia

Proces dostosowywania koncepcji kształcenia do wymogów kształcenia o profilu praktycznym został od czasu ostatniej wizytacji ZO PKA w roku 2016 znacznie zaawansowany. Z jednej strony przeformulowano odpowiednio strategię rozwoju Instytutu Nauk Humanistycznych, która obecnie odpowiada postulatowi upracticznienia nauczania na kierunku. Z drugiej strony podjęto szereg efektywnych działań naprawczych.

1. Zintensyfikowano udział interesariuszy wewnętrznych (studentów) oraz interesariuszy zewnętrznych (lokalnych pracodawców) w tworzeniu programu studiów i formułowaniu efektów kształcenia. W wyniku konsultacji z interesariuszami wprowadzono istotne modyfikacje w programie studiów w celu zwiększenia prorynkowego charakteru kształcenia: rozszerzono program o specjalizację biznesowo-turystyczną i położono w efektach kształcenia większy nacisk na umiejętności językowo-biznesowe oraz tłumaczenia (m. in. do modułu Praktyczna Nauka Języka Angielskiego wprowadzono elementy biznesowe, związane z turystyką oraz tłumaczeniowe).

2. Przy współudziale interesariuszy zewnętrznych przeformulowano i uproszczono opis efektów kształcenia, które w obecnej postaci są czytelne i wystarczającej proporcji odpowiadają profilowi praktycznemu. Władze kierunku zwróciły jednak uwagę na trudności w zaangażowaniu interesariuszy zewnętrznych (pracodawców) w szczegółowe analizy i opracowanie efektów kształcenia; pracodawcy zdecydowanie wolą określać jedynie ogólne kompetencje w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których oczekują od absolwenta.

W celu zwiększenia czytelności efektów kształcenia oraz zoptymalizowania ich weryfikacji wprowadzono nowy wzór kart przedmiotów (sylabusów). Władze kierunku podkreśliły jednak, iż praca nad optymalizacją efektów kształcenia ma charakter ewolucyjny. Wykorzystuje się w tym celu informacje zwrotne otrzymywane w rezultacie ankietyzacji od interesariuszy wewnętrznych (studentów) oraz zewnętrznych (pracodawców, firm), a także analizy losów absolwentów. Proces ankietyzacji i opracowania wyników (przez wyznaczone do tych zadań osoby) jest z konieczności długotrwały i skuteczność wprowadzonych zmian można sprawdzić dopiero po upływie pewnego czasu. Niemniej nacisk na ewolucyjność optymalizacji efektów kształcenia należy uznać za dobrą praktykę.

3. W programie nauczania (szczególnie w specjalizacji biznesowo turystycznej) zwiększono nacisk na poziom wiedzy i rozumienia mechanizmów biznesowych oraz umiejętności merytoryczne, jednak uwzględniono też postulaty pracodawców dotyczące ogólnego, humanistycznego przygotowania absolwentów. Pracodawcy nie oczekują absolwentów wyspecjalizowanych w zawodzie (do którego przyuczają ich w krótkim okresie czasu sami, uwzględniając specyfikę zakładu pracy); oczekują natomiast absolwentów ogólnie przygotowanych językowo i humanistycznie na wysokim poziomie. Ten postulat pracodawców uzasadnia obecność w programie nauczania przedmiotów ogólnohumanistycznych oraz zajęć w ramach PNJA podnoszących ogólne kompetencje językowe.

4. W ramach działań naprawczych zwiększono też wymiar praktyk dla całego ocenianego kierunku ze 150 do 360, co odpowiada ogólnie wymogowi 3 miesięcy praktyk. Nadto postanowieniem Senatu z dn. 25. Września 2017 roku (Uchwała 90/2017) wprowadzono nowy Regulamin Praktyk Zawodowych, kompleksowo regulujący procedury odbywania praktyk i oceny realizacji związanych z nimi efektów kształcenia. Na podstawie tej uchwały Senatu Instytut Nauk Humanistycznych wprowadził „Instytutowy Regulamin Studenckich Praktyk Zawodowych wraz z Ramowym Programem Praktyk”. Dokument ten w sposób właściwy określa sposób organizacji praktyk, charakterystykę praktyk dla kierunku filologia, charakterystykę miejsc odbywania praktyk, szczegółowe cele praktyk, formy, wymiar i czas realizacji praktyk, sposób zaliczania praktyk i kryteria oceny oraz formy nadzoru Koordynatora ds. Praktyk Studenckich nad studentem. Załączniki do Instytutowego Regulaminu obejmują „Harmonogram praktyk na kierunku Filologia” specjalność Filologia angielska” odrębnie dla każdej ze specjalizacji: nauczycielskiej, przekładoznawczej i język angielski z niemieckim w biznesie i turystyce oraz formularz „Opinii o studencie realizującym praktyki”. Formularz w sposób szczegółowy pozwala ocenić wiedzę,

umiejętności i kompetencje społeczne wymagane od studenta w ramach praktyk zawodowych. Przebieg praktyki odzwierciedlany jest w „Dzienniku praktyk”, w którym wyszczególniono opis wykonywanych zadań zgodnych z programem praktyk oraz liczbę godzin poświęconych na poszczególne zadania. Wykonanie każdego zadania potwierdzone jest podpisem opiekuna z ramienia instytucji, w której przeprowadzono praktykę. W chwili obecnej dokumentacja praktyk prowadzona jest bardzo rzetelnie i przejrzysto i zawiera oprócz wymienionych dokumentów również wykaz instytucji, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, kopie umów, potwierdzenie odbycia praktyk.

Efektywna okazała się też decentralizacja zarządzania praktykami; w chwili obecnej opiekunowie praktyk wywodzą się z jednostki prowadzącej kierunek, co pozwala na lepszą ich organizację i bezpośrednią kontrolę realizacji efektów kształcenia.

5. W ramach wzmocnienia praktycznego profilu kierunku organizuje się praktyczne warsztaty dla studentów prowadzone przez interesariuszy zewnętrznych (np. przez firmę Synthos dla studentów specjalizacji biznesowo-turystycznej oraz przez czynnych nauczycieli dla studentów specjalizacji nauczycielskiej).

6. W drodze uściślenia zasad dyplomowania na kierunku podjęto działania mające na celu wyeliminowanie odtwórczości prac dyplomowych.

Ad. 2. Liczba i jakość kadry dydaktycznej

W zakresie struktury kompetencji kadry nauczającej podjęto zdecydowane i skuteczne działania naprawcze. W miejsce wskazanych w uchwale PKA nauczycieli akademickich zatrudniono praktyków z odpowiednimi kompetencjami oraz wzbogacono zespół o nowych pracowników. Analiza efektów kształcenia i doświadczenia oraz dorobku nauczycieli akademickich wskazuje, iż wszystkie zajęcia obsadzono zgodnie z ich kompetencjami.

Ad. 3. Infrastruktura badawcza

W ramach działań naprawczych uzupełniono zasoby biblioteczne; w chwili obecnej wszystkie pozycje bibliograficzne zalecane jako literatura obowiązkowa znajdują się w bibliotece.

Dla celów zajęć praktycznych (tłumaczenia) udostępniono specjalistycznie wyposażone kabiny tłumaczeniowe znajdujące się w auli. W planach jest dalszy zakup sprzętu dla specjalizacji tłumaczeniowej.

Ad. 4. Skuteczność działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia

W reakcji na raport ZO PKA z roku 2016 uczelnia drogą uchwał Senatu i zarządzeń Rektora wprowadziła zmiany do obowiązującego od 29. września 2014 roku Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Wprowadzono m. in. okresową ocenę infrastruktury dydaktycznej dokonywanej przez zespół powołany przez Rektora na podstawie ankiety przeprowadzanej wśród interesariuszy wewnętrznych, z załącznikiem w postaci formularza ankiety (uchwała Senatu z dn. 29.02.2016) oraz uszczegółowiono weryfikację efektów kształcenia dla obowiązującego przedmiotu kształcenia ogólnego „język obcy” (zarządzenie Rektora nr 89/2017 z 14.09.2017).

Na poziomie instytutu zmieniono strukturę personalną Komisji ds. Jakości Kształcenia: usunięto z niej osoby pełniące funkcje kierowniczo-administracyjne oraz wprowadzono przedstawiciela studentów. Utworzono także sekcyjne Komisje ds. Jakości Kształcenia dla filologii angielskiej i germańskiej, które współdziałają z Komisją Instytutową. W wyniku tych działań wzrosła świadomość pracowników i studentów na temat działania WSZJK zaś sam system wdrażany jest w sposób bardziej efektywny.

W ramach działań naprawczych zdecydowano usprawniono działanie Biura Karier m. in. w zakresie monitorowania losów absolwentów. Obecnie Biuro Karier realizuje 5 głównych zadań: dostarczanie studentom informacji o rynku pracy i możliwościach podniesienia kwalifikacji zawodowych; zbieranie i udostępnianie ofert pracy, staży i praktyk zawodowych; monitorowanie losów zawodowych absolwentów; poszukiwanie pracodawców (staże, zatrudnienie); współpraca z doradcami zawodowymi.

Nadrzędnym zadaniem jest monitorowanie losów zawodowych absolwentów, które obecnie odbywa się co najmniej raz w roku, ze szczególnym uwzględnieniem dwóch zagadnień: kształtowania się losów absolwentów na rynku pracy (przede wszystkim lokalnym) oraz oceny studiów (programy, nabyte umiejętności) na poszczególnych kierunkach, w tym kierunku wizytowanym.

Na podstawie tych badań przygotowano w roku 2017 dokument „Losy zawodowe absolwentów PWSZ im. Rtm. Witolda Pileckiego”. Podstawą do sporządzenia dokumentu była ankieta zawierająca 36 pytań, m. in. dotyczących ukończonych studiów (kierunek, tryb), charakterystyki studiów, oceny kształcenia, kontynuacji kształcenia po studiach, statusu na rynku pracy (podjęta praca zawodowa, rodzaj pracy, ewent. bezrobocie). Opisane w dokumencie wyniki przedstawiono władzom uczelni, kierownikom jednostek, komisjom ds.

Jakości Kształcenia. Mają one stanowić ważny element w dostosowywaniu programów i zakładanych efektów kształcenia do rzeczywistych potrzeb rynku pracy.

W najbliższych planach Akademickiego Biura Karier mieszczą się kolejne zadania, m. in. organizacja szkoleń dla studentów w zakresie poruszania się na rynku pracy, szkoleń w zakresie umiejętności i kompetencji, organizacja targów pracy dla społeczności lokalnej oraz pochodzącej z Małopolski i Śląska. Należy stwierdzić, iż w stosunku do stanu opisanego w Raporcie ZO PKA z 2016 r. działalność Biura Karier oraz sposób wykorzystania badań losów absolwentów do kształtowania programów nauczania i zakładanych efektów kształcenia uległa widocznej poprawie.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Sprofilowano bardziej praktycznie współpracę międzynarodową; m. in. w 2016 r. ramach programu Erasmus+ podpisano umowę ze Szkołą Zawodową w Hannoverze dotyczącą 3-miesięcznych praktyk zawodowych odbywanych przez studentów kierunku za granicą.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Jednostka bardzo poważnie podeszła do oceny przedstawionej w Raporcie ZO PKA z 2016 r. Świadczy o tym drobiazgowa analiza zarzutów i możliwych środków naprawczych przedstawiona w odpowiedzi na Raport, analiza dokumentacji przedstawionej w toku powtórnej wizytacji oraz rozmowy z władzami uczelni i kierunku, a także komisjami ds. Jakości Kształcenia przeprowadzone na miejscu.

Większość wskazanych w Raporcie usterek, braków i niedoskonałości została usunięta w wyniku intensywnie prowadzonych działań naprawczych; pozostałe działania – wymagające dłuższej perspektywy czasowej – są w toku i zmierzają we właściwym kierunku. W świetle przeprowadzonej wizytacji zasadne jest podniesienie oceny z *warunkowej* na *pozytywną*.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej² Zadowolająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej² Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Znacząco	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Znacząco	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Znacząco	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Znacząco	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia		
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia		
Kryterium 7. Infrastruktura	Znacząco	W pełni

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

wykorzystywana w procesie kształcenia		
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia		